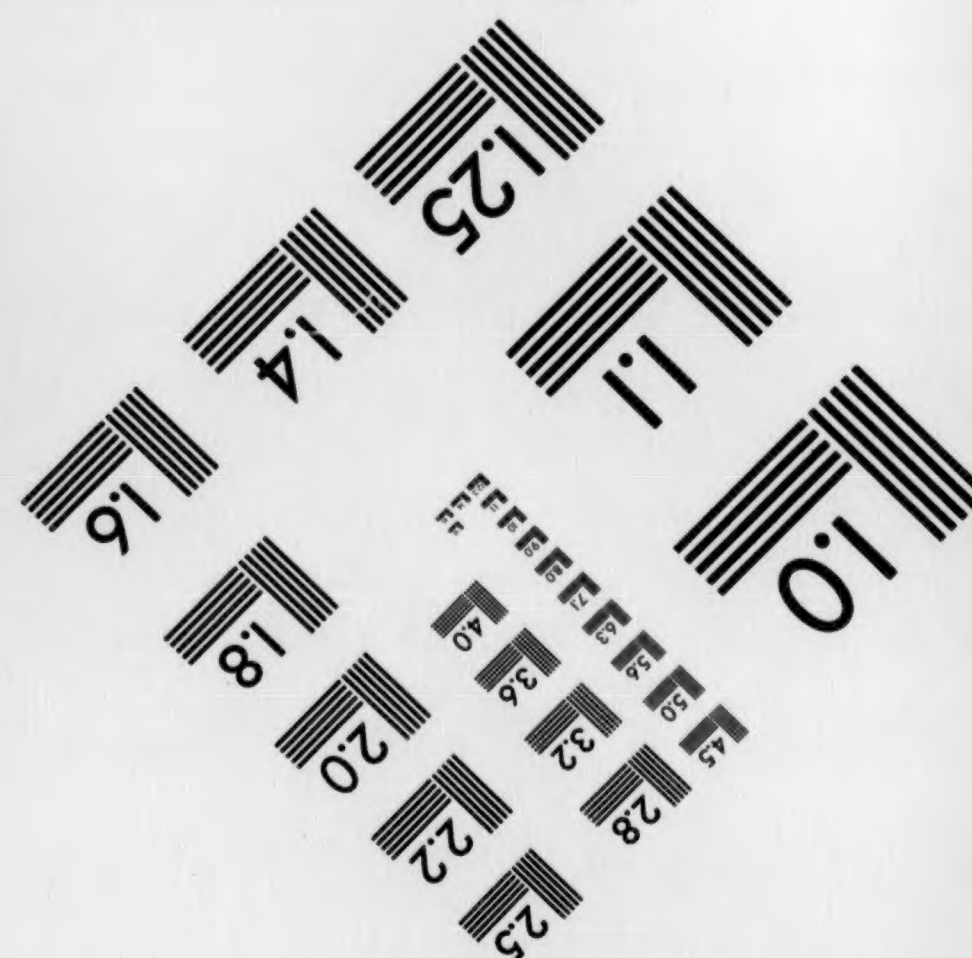
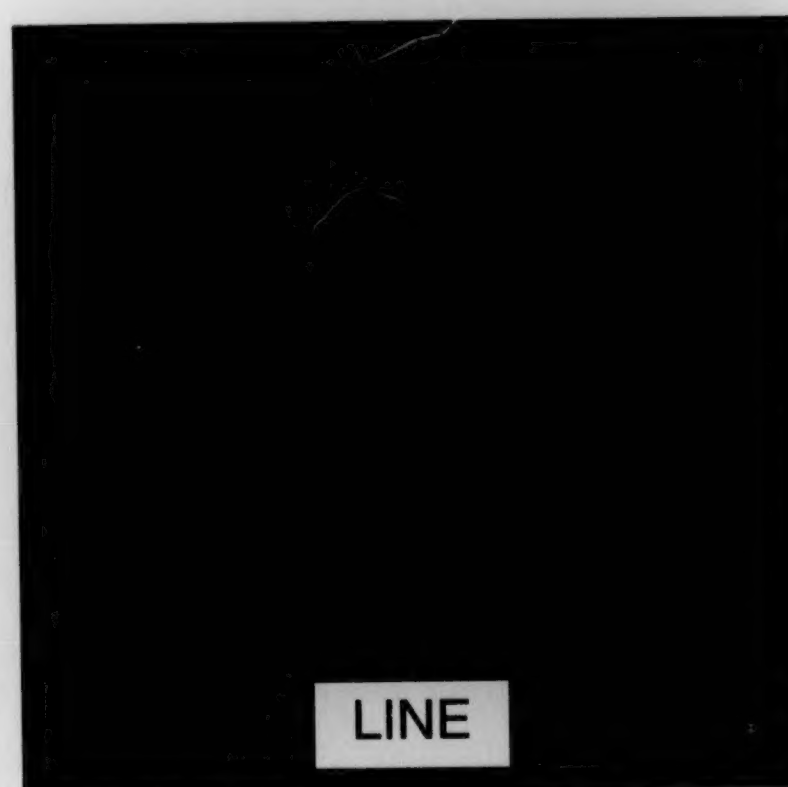
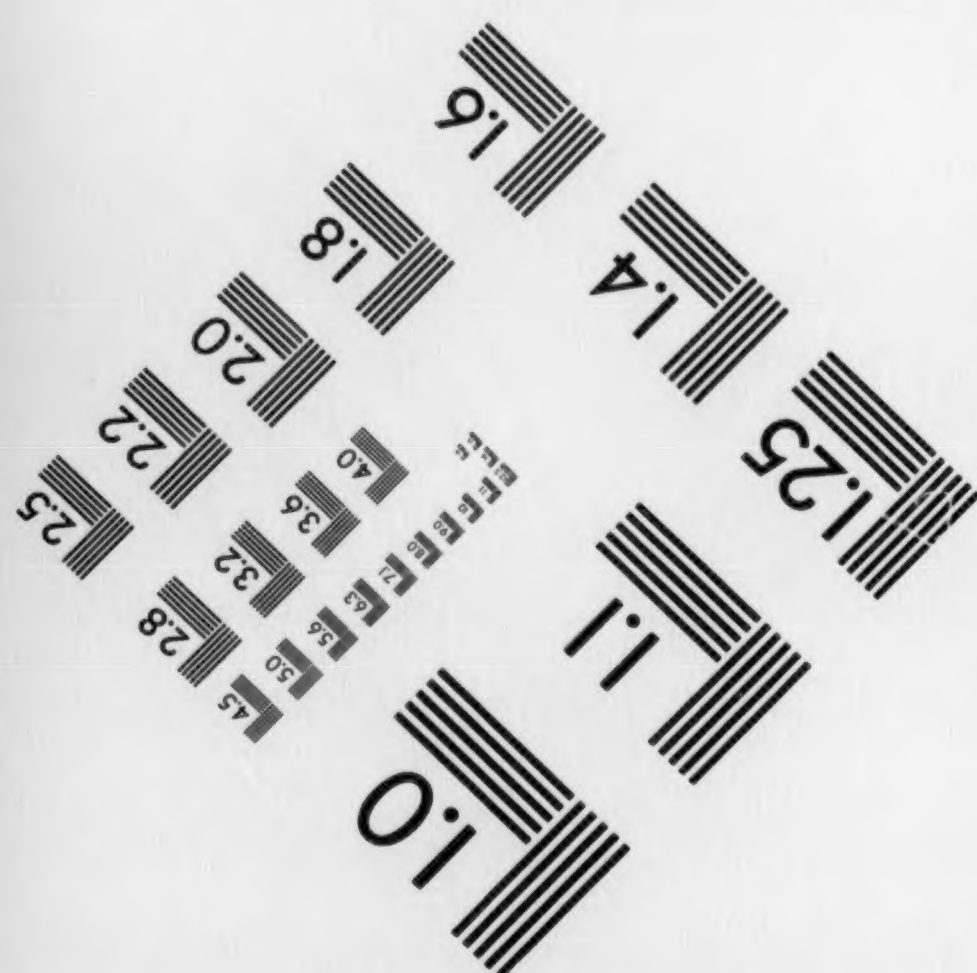
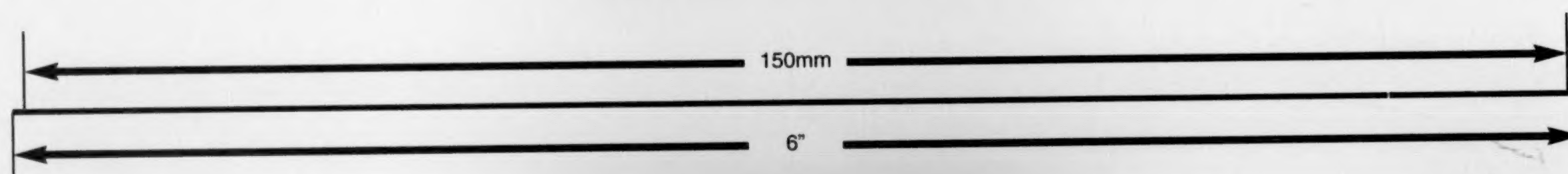
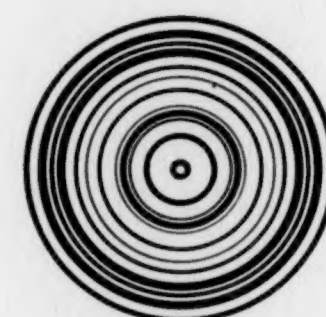
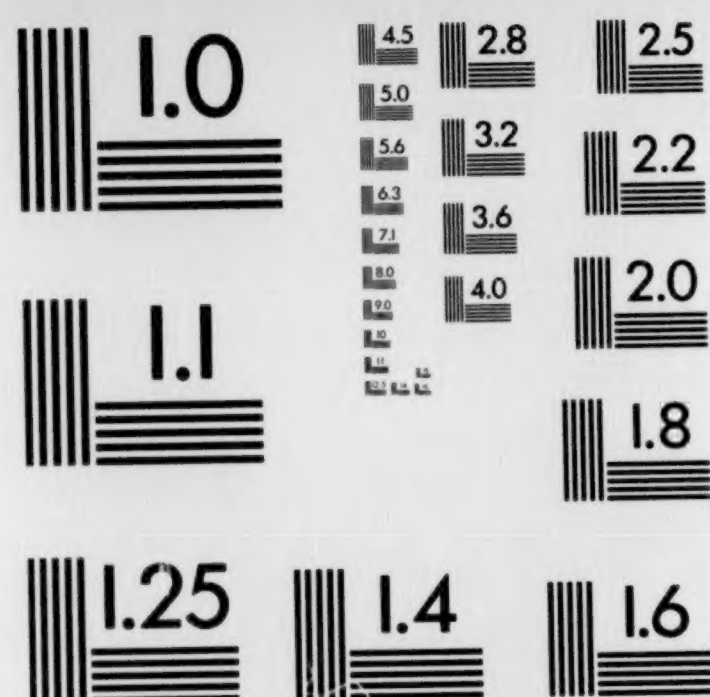
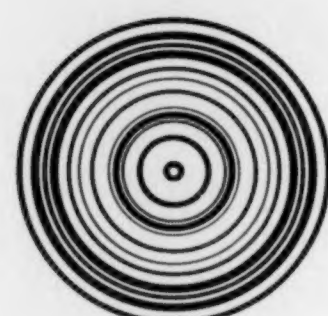
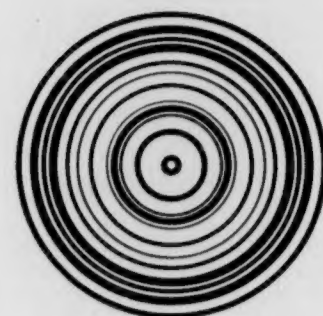
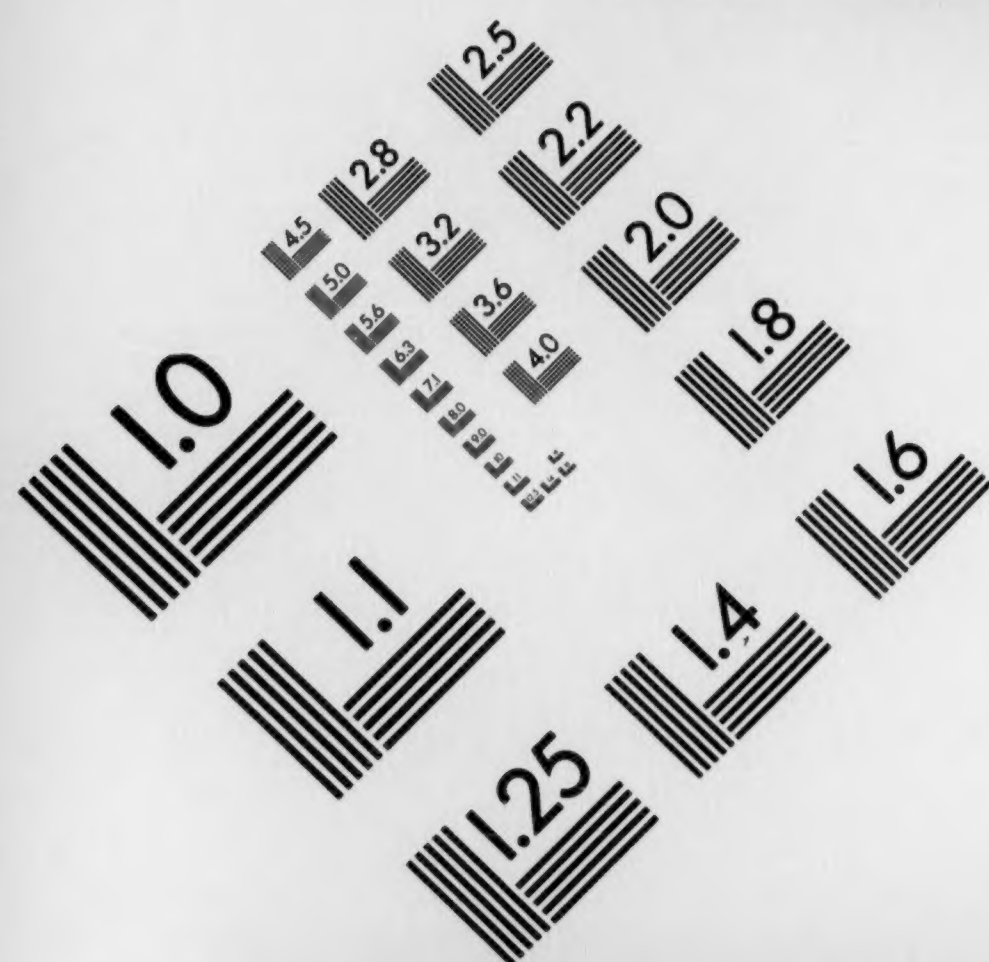

START

CONTROL TEST TARGET for Kodak Quality Monitoring

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Jj Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt Uu Vv Ww Xx Yy Zz
Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Jj Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt Uu Vv Ww

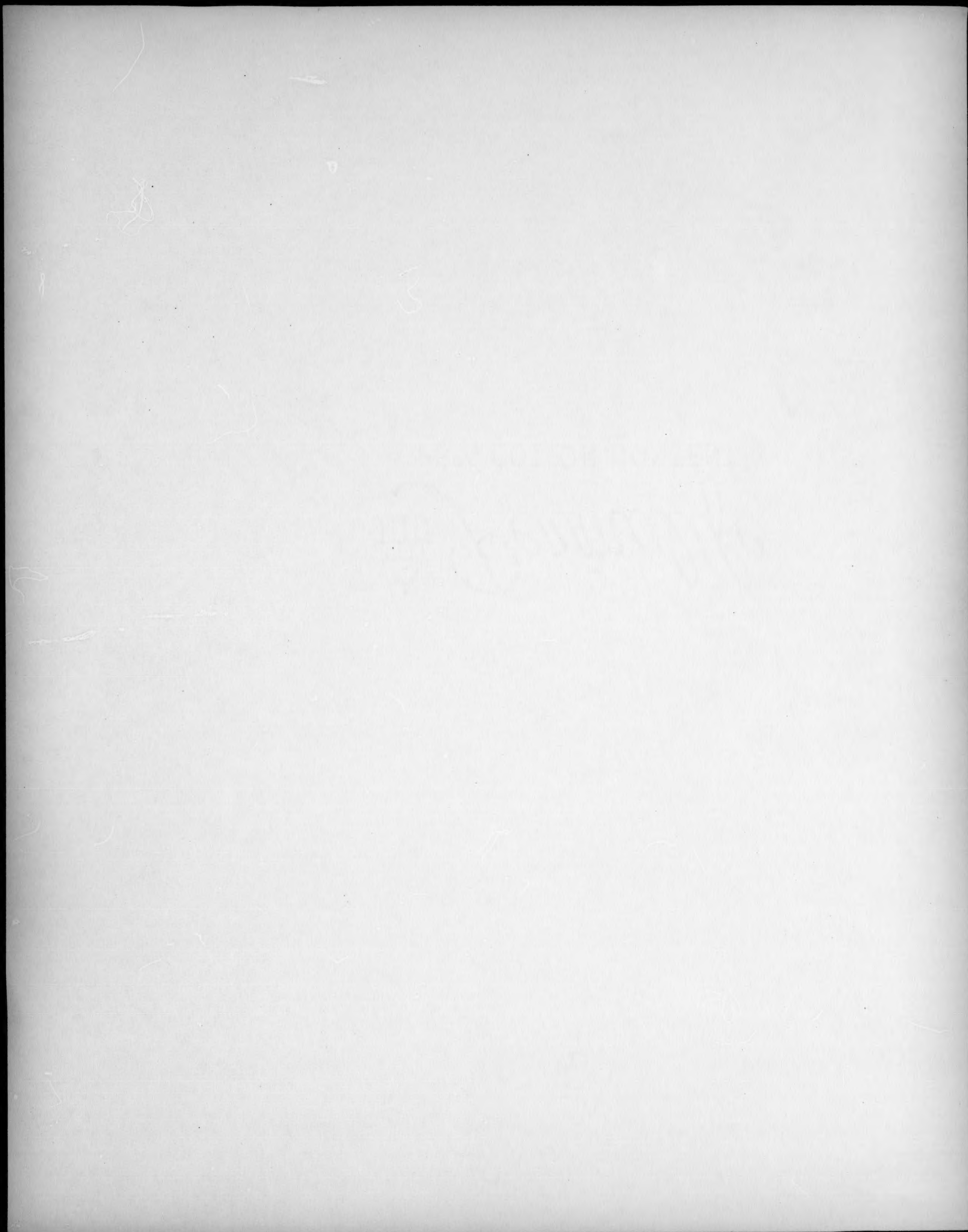
Note: This target is intended for routine quality control checking and uniformity.
It is not to be used for certification of meeting any ANSI or ISO Standards for image quality requirements.
Note: To record background density, use a blank sheet of white paper.

A-2289 CAT 800 7403 Rev. 2/00 © Eastman Kodak Company, 2000 Printed in U.S.A.

Document Imaging
EASTMAN KODAK COMPANY
Rochester, New York 14650
1-800-232-8811

DOCUMENT
IMAGING

Microfilmed 2004
By the
Center for Jewish History

For
YIVO Institute
For Jewish Research

NEW YORK, NY

Reproduction may not be made
without permission.

YIDDISH DRAMA

PRESERVATION

PROJECT

YIVO
LIBRARY

REEL

Y-2004-1892.6

Wohlmann, Israel Meir.
Di vaybershe kniplakh :
eyn teater shpiel in fñnf
akten.

Vilna, 1881.

BIBLIOGRAPHIC RECORD TARGET
YIVO INSTITUTE FOR JEWISH RESEARCH

Master negative Storage Number Y-2004- 1892.6

Wohlmann, Israel Meir, 1821-1913.

Di vaybershe kniplakh : eyn teater shpiel in finf akten.

Vilna : Fin, Rosenkrants i Shriftzetsen, 1881.

44 p. ; 15 cm.

1. Yiddish drama.—lcsh
I. Lithuania-Vilnius

ID : NXYH01-B18638
CALL #: /10562

CC: 9114 DCF: [HBR]

Reduction ratio X 10.0

דיא
ווייבערשע קניפלאך

איין מעאטער שפיעל
אין פינף אקטען געשריבען
הערויס גיגעבין פון מיר"ם

דיא פערזאנען

רב, פון שטעטל. יעקיל, איין קלוגער יונג.
זיפּה, זיין ווייב דיא רעכעצין זעלדע, זיין ווייב.
האט דעם קאטער און ניקט פרוקע, איר קעכין.
גאבעטעט, ווייבער, הויזלייטע, שמשים, און יונגען.
דיא נעשה האט גיטראפין אין סופראן אקליין שטעטל אין גאליציען.

וויילנא

שנת תרל"ד לפ"ק

ДН ВАНБЕРШЕ КНИПЛАХЪ
т. е. женскіе узелки. соч. П. М. Вольмана.
съ Виленскаго изданія 1873 г.

В И Л Ъ Н А.

Въ Типографіи Фина, Розенкранца и Шрифтветцера.
На виленской улицѣ домъ № 715/2, 1874.

וויילנא פארשע ווייבער קניפלאך

אין פערשע ארכיוו

(1881)

2/10562

ערשטער אקט

(די סצענע שטעלט זיך פאר, איין קליין שטיבעלע, אין איר
שטייען צוויי בעטן, איין מיט, צוויי לאנגע ביינק, איין
קויסען, איין אויבען, אויף דיא וועג. היינזען פלעכלאך פון
שוה נאקס, איין ריב איין, אפאר ראנדלעס, איין פענדיל,
צוויי סקאוואראדעס, איין טאלנער האלץ, איין לאקשין ברעט,
און איינער. אין מיטן סופים היינט איין מעשינער היינט
לייכטער, אין אים שטעקט איין קליין ליכטעל און ברענט
זייער דונקעל):

ערשטע סצענע

זעלדע ליגט אין בעט צוא גירעקט מיט איין דוילכענעם ליילאך דעם קאם צוא
גיבונדין מיט איין ברודע פאטשיילע און קרעכעט פרומע דיא קעבן שטייט
לעבין קיר און בלאזט דיא פייער.

זעלדע

רבונז של עולם! פאר נעם מיין ווארט
און וואס מיין ביטערעם הארץ טראכט
אויס רייסען זאל מיין מאן דארט
וואו ער איז, האטשע היינט בייא נאכט.
אזו איין בארטעוויק, אזו איין דראפ.
אצרה זאל אים גישעהען, ער זאל קריגן דעם האפ!
(דער זיגער שלאגט עלף)
עלף דער זיגער, מען זעהט אים נישט,

מיי

זעלדע (מיט געשרייע)

שטיל האלט פֿיסק! העצופה איך שײַנד דיין הויט
היט דעם מאַפּ! שטעקענע דיא קרויט!
שטעק מיר נישט אַרײַן דיין נאז, ווארום חלעבן,
איך וועל דיר אלע דײַנע צײַן אין די הענד געבן,
איך וועל דיר אויס פֿליקן דײַנע קוהלעס מיט די צעפּ
אונד וועל דיר צו ברעכין דיא טעלער מיט די טעפּ
זעהט נאָר אַהאַנע, אפערנאשענער פֿנים
דוא מײַנקסט אונד ווייל עס קומען צוא דיר שרעקנים
ביסטו דו שוין אַיחוס, דיא מאַכטער פון רבין רב צאן,
אונד מעגסט דרשנן אויפֿן יאמקע קלאָן? !
הע! ווער וועט דיר נעמען אונד שטײַגס גיזאנט
מיט אײַן צו פֿורערטן קאפּ, נישט אויס געצוואַנט
בײַ האַלבין נאז פאר שטירט, אין גאנצן פאר דרײַפּעט
בלנדע אויגן, געשטופעלט אונד געשטופעט,
דאס קלייד פאר שלומפערט, עס היינען פֿרענדן,
דיא פֿיאטעס אין דרויסען, וויא אלע ווייסע גענוי
אפֿשר וועט מען קוקן אויף דיין שײַנע צורה וויא בײַא אײַן
ברויט זעצער,
אדער אויף דײַנע גראַבע פֿיס אונד הענד וויא דיא קלעצער,
אפּײַג, אַמבּה, אַחנאָראַבע אין פֿיסק
קײַנער וועט נעמען פֿרומע דריסק!
(מען הערט קלאפּן אין טיר)
ווער קלאפּט דאָרטן? פֿרומע גײַא עפּין
אונדע יעקל, איך וועל גיטוים טרעפּן!

פֿרומע

פֿיין גאנצע בלוט ווערט אין מיר צו מיטט,
פאר בעס, פאר בײַו, פאר צאָרן
אײַו מיר שוין דער נאז רויט גלואדן,
פֿינע אויגען טוהען מיר אין קאפּ דריקען
אז עס אײַו אײַן עקעל נאָר אויף מיר צו בליקען!
נאָ מיט אונד אַצרה אַמאָ, וואש קען איך מאַכען
איך יאָכער איך וויין פאר אים אין אלע פאכין,
איך גײַ מיט גוטען, איך מאַך מײַה פֿרייליך אונד פֿריש,
איך מוא אים אַרײַן אַסך ציבעלעש אין די פֿיש
איך קויף גוטען רעטיק, פֿינע בעבלאך
איך מאַך אים אַקוגיל נאָר וויא בײַ די רעבעלאך
וויין טשאַלענט, וויין קישקע געפילט מיט מעל
וואש העלפט עס אַבער? עס אײַו אלץ פֿעהל!
דייב איך מײַה אן בײַזערין אונד שרײַען
אונד עפּין אויף אים אַכּויל, וויא אַשלייען
דוא אַכּפּעראש, דוא הילפּאיי, דו דאָרמאיערניק!
דוא פֿרעסער, דוא קעלבאם, דוא שטאָרניק
דוא גנב דוא הונד, דוא צײַנער
דוא שײַגען, דוא גראַבער וויינער...

פֿרומע (שלאגט איבער)

באלעבאקטע! אויף וועמען לאַזט איר אַראַפּ דעם נאז?
עס אײַו דאָך נאָך נישט דא דער באלעבאם!
וואס מאַכט איר גוטאָלדין, איר שרײַט אונד רעט
דיא גאנצע נאכט ליגענדיג אין בעס?
הא! פאר וואס?...

שטיל

צווייטע סצענע

(יעקיל און דיא סאריגע)

יעקיל קומט אריין, נעמט זיך אראפ דיא שטריימעל און היינגט אויף אויסן רעדט פון היינגלייכטער, זעצט זיך אנדער ביא דעם טיש און לאזט דעם קאפ אראפ גיהאנגען און שווייגט שטיל:

זעלדע צוא פרומען

פרומע! גיב אים דארטן זיך אן צו פרעסען

(צום מאן)

אוו לאנג קארטעוויק! אוו לאנג גינעסין!

דו האסט גיט דער לעבט פריער אהיים צו קומען

צוא דער רוח וואלט דיר גינעוין גינעמען?

אויך מיר אמאן! אוו וויא אין איר גארע די מיין

זיצט זיך ביז זינער צוועלף אין קארטין קלייזל

נוא ליבער טאטע! דיין מ'שט איז גירעכט

אפ'שר בין איך אוו זינדיג, און אוו שלעכט

ווייל דוא ווילסט מיר שטראפן ביא מיין לעבן

האסט דוא מיר דרייב אוו אצרה אמאן גינעבין!

(פרומע שטעלט דאס עסן אויסן טיש, יעקיל עסט נישט)

נוא פרעס שוין פרעס! פרעס דיר אן

און גיט האלען, עס קרייזט שוין דאך דער האן!

נוא דו פרעסט גיט? הא! וואו דו גישט, דוא שפור!

דאס איז דאך גיט דיין מנהג און דיין נאטור

אונדא בי די קערמלאך, גיפרעסין גינעוין

דא ווילסט דו צו מאהל גיט מ'רינקען אביסל ברוזפין

דו האסט דיר אן גילייגט דעם מ'רעמבוק דעם בויך

קענסט

קענסט דאך גיט אראפ שלענגען אביסל יוק

נוא גיטער עקנער גאט גירעכטער!

עס זאל נאר הלילה גיט זיין דאך שלעכטער!

יעקיל קרעכעט

איי, איי! רבונא, דעלמא קלה

פאר געם מיין גיבעט, הער מיין תפלה

איי טיט! איי טיט! א, א, א, א!

זעלדע

וואש קרעכעסט דאך שוין פון אשעה?

הא? וואו—מיין מאן, וואו נאר מיר!

יעקיל

איי, איי טיט! א, א, א, א!

זעלדע

דוא קרעכעסט דאך שוין פון אשעה

יעקיל וואש שוין דיר טיט?

צום בויך וועל איך דיר הייסן מאכין ליבאנע מיט

אפ'שר ודריקט דיר אונטער דעם הארץ,

צו לינגען אונארעם פלאש, אהייסע שטארק?

יעקיל

אום, אום! ראש הארץ ענטפאלט

עס איז שלעכט, שלעכט אה גוואלט

(יעקיל קוקט אין הימל אריין)

(זעלדע שפרינגט אויסען בעט און שרייט)

א.יעקעלע. יעקילשע. יעקיל לעבן מיין

וואס

וואס וואל עס בעמייטען? וואס קען עס זיין?
 זאג מיר, איך בעט דיר, זאג מיר נישטויגער
 זאג זאג דין ווייב, מין הארצעדיגע קינד
 זאג מין ליב רעטעביל, מין ויסע ריב
 זאג דין זעלדען, וואס האט דיר אזוי ליב
 (יעקיל קוקט אן זעלדען אין צורה)
 אזוי וויי איך בין אין גאנצן צו היצט,

זעלדע

איך בעט דיר יעקונגע, זאג מיר שוין איצט

יעקיל

נא איך מוז שוין זאגן, איך קען נישט שווייגן
 נאר למען השם, זעה דא וואס צו פאר בייגן
 זאיי זעה שטיל, שלאג זעה מיר נישט איבער
 עס האט גיטראפן אצרה צו אונזער ציבר (צבור)
 זעלדע ברעכט דא הענט
 אצרה? וואס איז דאס אזוינס, הא?

יעקיל

איי, שווייג זעה, מיט ווייבר אן צו הייבן; נא
 דעם פריץ איין אייניקעל איז צו פארן גיטקען
 האט ער ניק צו דיא אלטע ביכער גיטקען
 ער האט בעקוקט דיא חשבונות פון כמה שנים
 נא, נא! אקלאג איז צו אונזער פנים
 עה! לאו ריידען עס פלעגט צו זיין סגלארקעס
 וואס מען האט זיך צו זאגן גיליגט אויף פאראטקעס
 דעם

דעם שררה צו צאהלען אלע יאדן;
 נא ראפאטאם מיט איין מאהל נאך
 האבן אונזער אפציעסטווא אפ גיטאן דעם שררה אשפין
 און האבן אים גיט גיצאלט אפער יארן אטוין
 דער יונגער הער, האט דיא זיך דער גאנצען
 און האט מיט עקזעקוציעס וועלן זיין געלד פאר לאנגען
 מאטער וואלקטו גישווענען? שמועס מיט איידענע
 מיר האבן גיטאט אסיפות, עצות פערשידענע
 גיט אזוי וויא דוא מיינקט, קארטען געשפילט
 און מיר דיא קישקע מיט גענועלאך געפילט,
 נא מילע וואס וואל איך טאן לאו זיין אזוי
 דוא מענקט מיינען, דוא מענקט איי ווייא
 אינארע געלוקט זיך מיר אין קארטען שפילן
 ווען מען מוז דעם קריסטען אונזער שולד ערפילען

זעלדע

מיילע וואס איז דא, איך קען די וואס גיט פאר שטיין;
 וואס האט דיא גאנצע מעשה דיר אן צו גיין?
 האקטו עפעס אהויו? גרוגט? ערד?
 קיה? שעפסין? רינדער? פערד?
 דוא גרויסער דורען, דוא נארישער שומה
 דוא האקט אזוי פיל שכל וויא מין קיה דיא רויטע!
 זאיי נישט קיין וצדקתה פון דיא למד ואו
 און קלאג און וויין נישט וויא אום תשעה באב
 לאוין זיך דיא אפאואטעלעס דיא קעפ פאר רבייען
 וואס האבן זיך מיט זייערע הייזער און גרוגד צו פרייען
 לאוין

לאזין וויא צאהלען, אבר איך ווייס נישט, וואס דא ווירקט!
ווא עס איז אהרונה! אבער דא הונד וואס בילקט?

יעקיל

דא ביסט אקאלב! אפשוט פערד
דא רעדסט גאט איידער דא האסט גיהערט
גאט שווייג שוין, לאז מיר דאך גימאך
צעהן טויזנט קערבלאך טרעפט אן דיא וואך
אזא אפך געלט, עס איז אשיינער קלאג
וואו נעמט מען דאש, אפער ווייסטו? זאג!
אדרכה גיב איין עצה אויב דא ביסט קלוג מיין קרוין
אהא, דו וועסט וויא עס איז שלעכט, דו קענסט שוין פרעמייין
אונז האבן מיר שוין ביי דעם רב אפ גיקלערט
אז עס גרוילט אין די ביינר יעדערן ווער עס הערט
עס האט אבער גימוזט ויין אזא אפעולה
ווייל עס איז נישט גיוועזן קיין אנדער תחבולה
דו מיינסט דעם אכט אז איך ויץ ביי קארטין מיש
ניין טיין לעבין! איך ציטער וויא אין וואכר אפיש
סענקט זאגן, אז איך מוא עפיש ערנער הלילה
אונז לייען שוין אויס אויף מיר אנאנצע מגילה!

זעלדע

מאמער וואלט איך שוין אפאל פון דיר הערין
וואס האט איר דארטין אזא גימאך אפ קלערין
וויילקט נישט זאגן? יעקיל לעבין, זאג זאג
פאר זעלדען האבן כזרות? אנניע קלאג!

איך

איך וועל קיינעם נישט זאגן, אויף מיינע נאמנות
גאט זאג מיר שוין, דאב אויף מיר נאמנות!

יעקיל (ויסצעט)

מיר ווילען ברעכען דעם חרם דרבינו גרשון
וואש ביי אונז אידן ביי אהער גימאך הערשן.

זעלדע

וועמען צו צו ברעכען? דעם חיימר דאבריינער
וועלכער גרשון דער גרויסער צו דער קליינער
פאר וואש זאל נעביה ויין גרשון דער כפרה הענדיג
אז די וופ ווערט טרייף צו ברעכט מען די פענדיל?

יעקיל (שטיינעלט)

ווארט מיין ווייב, איך וועל דיר זאגן פשוט פשוט
קורץ אונז שארף, נעשווינד אונז גלאט,
אידען האבן גיהאט אמנהג זיך ווייבער צו מערדין
איינער האט גינמטען זעקס, מען האט נישט גימאך ווערין,
לאז זעה ריידן! רבינו גרשון האט אחרם גיגעבן
אז יעדער זאל נאר מיט איין ווייב לעבין:

זעלדע (פאלט אין דא רייד)

אין גיניידים זאל ער ויין דער מיינער צדיק
אויסער חרם! גוט אונז צוקערדיק!

יעקיל

שוין, אויס חרם, מען האט עס גימאך צו שטערין

מע

מען וועט נעמען ווייב, קינדער וועט מער ווערן
וועה זעלדע לאז ריידען, זאיי נישט פאר וואונדערט
יעדעס נייע ווייב וועט האבן נון עטליכע הונדערט,
פון דעם געלט וועט מען מאכען סקלאדקעס
און מען וועט באצאלן דעם שררה דא אלטע פארמאקעס.

פרומע (צוא ויד אליין)

איך וואלט באלד דעם באלעבאס ניהאפט
וואלט איך ערקט מיין באלעבאסטע גוט ניקלאפט
איך מיין ער וואלט מיך נעמען מיט פאר נעניגען
איך האב דאך חונדערט טאלער ליגען

זעלדע (ברעכט דא הענט)

אקלאג צו מיר דוא ביסט אויך פון דא מאנען
וואש האבן צו נעמען ווייבער בעשטאנען
שאקעלט מיט דעם קאפ יוא, עס איז אונדע פאלש
יעקיל זאג דעם אמת, ווארום איך חלש

יעקיל

אל תפרוש מן הצבור, עש איז אצרה
מען מוז נעמן אנויב איך וועל גיט האבן קיין פפדה.

זעלדע (ברייט)

וואס? אמאר ווילסטו נאך אין הויז בריינגען
מיך פאר לאוין, און אן איר זיך אן היינגען
איי! איך ווייס עס נעבד, שוין גיט פון היינט
אז דו קענסט מיך גיט ליידיק, דו האסט מיך פייגד

וועהט

וועהט נאר אמאר האט זיך אים פאר וועלט
פאר פינקטערט איז דיין לעבן, ווער פאר גרינט און פאר געלט
דו ביסט דאך שוין איין אלטער דראפ לאס און קרום,
פארארפסט דאך שוין ווערין אפיסיל גוט און קרום,
רהבנותדיקער טאטע, מיידען טוען אים אין קאפ ליגען.

יעקיל

וועה, איך האב גיהערט און האב נאר גישוויגען,
עס איז גיט קיין זיג, קיין שום עבירה,
מיר מוזן נעמען ווייבער, עס איז א גורה.
יעדער וועט נעמען מאדן צו דרייא, צו מיר
און יעדע מיידל וועט האבן געלט מיט איר,
וועט מען דעם שררה זיין חוב אפ שרייבן
און מיר וועלן קענען אין שטעטל פאר בלייבן.

זעלדע

מיידעלאך, מיידעלאך? האב דיר אשנוארק יאר;
וויא ער רעט נאך, אאיד מיט גראדע האר
וועהט וויא מען זאגט אים מיידעלאך, טוט ער זיך בעלעקן
ער האט אזו אויך אויפן פנים רויטע פלעקין
הער נאר יעקיל, דוא זאלסט מיך גיט צו יושען
ווארום די מאד וואש דוא וועסט נעמען וועל איך דארשען,
איך וועל איר מיט אלעס דעם פרצוף פאר גרענען
אז מען וועט איר צורה מער דער קענען,
אמאר וועסט דוא נאך נעמען, מאקע?
קדחת דיר איז בויק, אנגעשויר אין האלדן, אמבה

איך

יעקיל

איך האב פאר דיר קיין מורא, דוא ביסט גיט קיין בער,
 שרייא היינט אונ מארגן, לויף הין אונ הער.
 וועסט גיט באמען, גיט דאדווען, גיט פאר ברענגן די אויגן
 צו וואש זאלסטו דאש ריידען, וואש זאל דיר דאס טוינען!
 דוא וויסט, ווען דאס זאל זיך דער וויסען דער יענעראל
 וועסטו באלד אויפן שטער זיצען אין קריגענאל
 אט! בעסער שווייג, איך וועל מיר אויך שווייגען
 עס איז שוין שפעט, איך וועל מיך גיין לייגען!

(זעלדע טרייעט נאך עפעס אונטער דעם נאז, יעקיל טוט זיך אויס צום שלאסן
 פרומע גייט אויס לעשן דאש ליכט אונ זאגט צוא זיך אליין)

פרייא זיך פרומעלע! דוא וועסט זיין אלייט
 קענסט נאך זיין באלעבאקסטע בארגן אין דער צייט,
 הא, הא, דא! די באלעבאקסטע וועט ליגען אויפן שטרוי זאק
 אונ איך וועל מיך אין בעט אריין געבן אפאק!

(זיא לעשט אויס דאש ליכט, דער פארהאנג פאלט)

ענדע דער ערשטער אקט

צווייטער אקט

(דיא כצענע שטעלט פאר איין ווייבערשע שולבעלע, דארטין
 שטייען עטליכע ביינק, מיט אייניגע שטענדערס, דרייא פיר
 גאפעטעס מיט ברילען זיצען אונ לייגען תהינות, דיא רעבעצין
 זיצט צום מורח וואגט מיט דעם גרויסן קרבן מכה סרור אין דער
 האנד, זיא שאקלט זיך אונ ווישט דעם נאז מיט דער שאל):
 ארון

ערשטע סצענע

רעבעצין (לייענט)

ארון עולם אשר למה, דו הייליגער פאטער,
 דו קוקסט אויף אפייגעלע, אויף אנאנד, אויף אקאטער
 ברעם בר ציור דו האסט אלע זאכן בשאפן
 לעת נעשה, צו צייטען היילסטו דעם קראנקען אונ שלאפן.
 הייל מיך צוקערדיגער גאט פון מיין קריינק
 לברו ולמוך נזרא, קיניג זעה מיך אן אונ גיריינק;
 פאר וואש בין איך ביי דיר ערגער וויא אהן
 זיא ליינט אלע טאג איין אי, אונ איך האב גיט קיין זון
 נאדוני זון, מיין מאן איז דאך שוין גאר אצרה,
 אונ דוא האסט דאך אמאל גיהאלפן אונזער מאמע שרה.
 האפצי! אקדיש וויל איך פון דיר האבען,
 ווייל איך ריכט זיך מיין מאן באלד צוא באגראבען
 טאקע איין אלטער מזו, איינגער מענ,
 זייא גיוונד גאטיוונד! איך זייא מיין וועג!
 (זיא וויל גיין, זעלדע קומט איהר אנטקעגן)

צווייטע סצענע

רעבעצין. זעלדע

זעלדע (שטילערהייט)

גוט מארגען גאט לעבן!
 קוק אויף מיך זיין דינסט וואש טוט אויף דיר האפן.
 (זעלדע צוא דיא רעבעצין)
 רעבעצין, גוט מארגן!

גוט

רעבעצין

גוט יאר! אף איז מיר, וואש טוט איר דא?
איי, מיין קאמיקער! (ווא ניסט) אפציהא

זעלדע

אט אזו . . . אויף אירען, אנייע צרה
גזירות גרויסע; דער יונגער שררה —

עס איז נאך בוך עש שמעלין זיך קאפיר דא האר
איר בעט אייך וואנט מיר רעבעצין איז דאס וואר?
וואנט עס שאט נישט, איר וואנט פון מיר נישט פאר הוילין
גלויבט מיר איר וועל פאר קיינעם נישט דער ציילין,
וואנט וואש קוקט איר מיר אזו מיט וואונדער אן
אזו וויא אין בני אדם דער פפרה האן?

רעבעצין

צוא ביסטו זעלדע חסר דעה אן אוינען
דוא רעדסט מיט מיר וויא אידענע ביין געווינען
וואש פאר אסאך? וואס אצרה? וואש טוהסט דו פלוטשען?
האלב וואנטו? אונ האלב טוסטו פאר קרוטשען,
זיין מיר נישט מרודג, ואלקט מיר נישט דער צערנען
ווארום איר וועל מיט דיר בלק לערנען!

זעלדע

מיר טוט עש דא וואך נאר נישט פאר דריסען,
אז איר ווילט מיר דעם סאר נישט לאזן וויסען,
מיינער האט מיר אויף גיבעטין,

אז

אז איר זאל דאש זעהען פאר גלעטין,
נוא אז איר ווייס, וואנט, האט קיין מורא.
קיינער וועט נישט וויסען, נאר איר אונ דער בורא.

רעבעצין

גלויבט מיר ביי מיין הן צדק, אז איר ווייס קיין פוטר אונ הלום,
לאזט מיר ניין, אונ גייט איר אויף אייער וועג לשלום,
שוין גרעט, שוין גישמועסט, איי מיין קאמיקער, האפצי!
שוין נישט מיין גרעט, אונ נאך אין דער פריא!

זעלדע

אזו איז די מעשה, איז שוין מיינער פיל בעסער
אונ זיין ליבשאפט, איז צו מיר פאר אייער מאנס גרעסער.
דיא נאנצע וואך, האט ער דאך מיר מנלה גיווען,
ער האט אלץ גיזאנט וואש אין שמעטיל האט גישעהען
ווא, דיא וואך איז מיר אפילו שווער אן גיקומען
איר האב אים גיקושט גיהאלדוט, ארום גינומען,
נוא וואש איז אפאן מען מען, בפרט מיינעם,
מען סאר נישט נאר אווילען יונג אפיינעם
איר בין נישט אזו גראב, וויא דיא רעבעצין מיינט
איר האב אויף אסאל דעם כנורת המאור גיליינעם
איר וועל אייך וואגן, איינס, צוויי, דריי!
וועט איר מיר נישט מודים זיין איז די וואך פאר ביי.
דיא אסיפה? דער תרם? וועגן דיא ווייבער?
איר ווייסט דאך, נוא שוידערין נישט די לייבער?

ציקאווי

רעב צי! ועלדעלע, ואל איך פון אבייזען חלום וויסען
 מען ואל סוף באלד קוילענען, אדער דער שיסען.
 נעה סיר ויגען דאך שטענדיג פריינד גיווען
 זאג דאך סיר וואס איז דא אויפן גיטעלען!

ועלדע

איך זאג נאר איך אליין, אבער למען העם גיטוויגען
 אויף אונז ווייבער שוט אנרויסע צרה ליגען.
 מען האט איין אסיפה גימאכט ביי דעם רב
 דעם שורה צו בצאלין עפעס שטראף
 נוא איז גיבליגען! איי, עש איז דא וואש צו קלאגן.
 אה, אה, אה! איך קען דאש נאר גיט זאגן,
 מען ואל דעם חיימר ראבאריינער גרשון פר שטעמען
 אונז יעדער מאן ואל מעגן אפאר מאדען ויך געמן.
 גוואלד רעבעצין! עס איז ביטער,
 איך בלייב חלשות, איך ציטער!
 אונז איר וועט עס צו וועהען קענען?
 אונז אייער הארץ וועט איז אייך גיט ברענען
 אז אייער מאן וועט נאך איינגע מאד געמען,
 אונז ווא וועט נאך אפער אשייטיל אויף קעמען.
 הא! אז ווא וועט ויך נאך שייין צו צירען
 וועט ווא דאך נאך אייך פאר דעם גאז פירען.
 דען וואש איז איין אלטע אידענע קעגן איינגע מאד?
 אז ווא אנטקעגן אקאדעמיע אפראקסער פאנאראר!
 רעבעצין (ווא וויינט)

יר מארין גיט רוהען ועלדע! מען ואל ברעכין מען

מען מוז מאכין גיוואלדין, עש זאלין פליהען קעם
 ווער עס האט נאר אויערן, מוז די נאך גיוואר ווערין!
 אז די אלטע ווייבער פון שטעטיל זאלן דאס הערן!
 הערט גאבעטעס! ציי מיין באטער, האפצי!
 גייט פון הויז צו הויז, ווייל עס איז נאך פריא;
 אלע ווייבער זאלין דאס ועלביגע זאגן,
 דאש וואש ועלדע וועט אייך דא אויף טראגן,
 פאר נאכט זאלט איר דא ויין אלע גינומען
 איר זאלט וועהען אלע אהער צוא קומען.
 אונז דא וועלן סיר שוין וועהען וואס אפ צו קלערן
 וואש מען ואל טאן, וואש דער פון ואל ווערין!
 (ווא גייט אפ)

דריטע סצענע

(ועלדע אונז דא גאבעטעס)

איין גאבעטע

ועלדעלע לעבין! וואש איז דאס אזו גיווארין
 וואש פאר אשלימאזיל מיט וואש פאר אצארין
 האט נאט אונז ווייבער גיפלעגט,
 זאגט, וואס ווייט איר נעביה אזו פאר צאגט?

ועלדע (ויסעט)

איי, ליבע פראדיל! איך האב שוין נאר בייין מוטה
 שלים מיט אונז ווייבער, מיט אונז איז גיט גוט,

דיא צווייטע גאבעטע

צו האט ויך עפעס חלילה אהכשול גיטראפין?

אין אונזער שטעטל איז עטוואס נייעס פערלאפן ?
מיר אלע ווייזן דאך גוטע און פרומע ווייבער,
נאר גיט די ווייב פון דעם משה שרייבער
מיטעם ווייב גייט שוין אין איין קרינאלינע
אטייטל מיט האר שפילקעס, אשטאמקע ארינע
און דר צו גייט וואו נאך מיט דעם מאן שפאצירן,
און טוען ווי אונזער די הענט פירן.
וואו עסט פון ווארשוי גיוואנולטען לעקער
און קויפט ברויט פון דעם דייטשען בעקער
דער שררה נעמט וואו אן ביידע דער האנד
אין וואו גיט אים נאר אן בושא און אן שאנד
וואו האט פון אקריסטליכע גלאז פייא גיטרוקען
און נאך אנדערע זאכן. וואו ווערן איין גיוואנען
אבער ווייטער ווייזן מיר דאך אלע גוט און פרום,
אפילו דעם בערשטיל מאכערס ווייב, וואו וואו שמוס,
קוקט אויף אין שול אריין און שאקלט מיט דעם קאפ;
און האטשע וואו ווייזט גיט, פאר קריסט וואו דאך דעם לאפ
וואו פאר קריסט די צורה און דריקט די אויגן שטארק,
וואו וואשט איבער די הענט, ווען וואו קראצט דעם קארק.

זעלדע

וואו זעהט איר, צדקניות שטראפט גאט
נאר מיר ווערן צו שאנד און צו שפאם
אונזערע מאנען ווייזן ווי נאר גיט שעמען,
און גילוסטין נאך ווייבער מיט שייטלען געמען.
גיט איינע — אטרויסע קלאג איז דאך צו מיר,

גיט

זיט איינע, נאר צוויי דריי פיר

דיא ערשטע גאבעטע

אוי וויי פאר וואס? פאר ווען
ווארום איז דאש אזוי גישעהען
שטאנדעלינקעס מאכען? הילטאיינעם דראבעס
אנייע ווייב ווי צו נעמען אויף אלע שבת
מינער אפער אויף דער אלטער בענדשטאמעס
וואו ער פריקט אפילו אום ראש חדש תאם עו?
נאך אמאר פעלט אים, ער לעבט קוים,
ער קרעכצט און פוילט וואו אונזעריקדיגע פלוים.
אזוי אפולע עפעלע, וויל ער נאך אמאר
אזוי אצרה, וויל ער נאך מאכין אטרויסען פאראד

דיא צווייטע גאבעטע

און מינער? דער קען ווי דאך קאם רירען,
וויל ער ווי נאך אויף מיט אמאר אונזער דער חופה פירען?
איין גיפאלבעוועט, איין גיטיקערט, מיט צוויי הארבעס,
אין יעדען פאלב גייט אריין אטאפ ארבעס,
בלוינד אויף איין אויג, און האט אין מויל קיין צאן,
ער וויל אויף אמאר קוקט אים נאר אן
אשטארק נאר אויף וויינקאפ, אויף וויין לייב און לעבן,
אויף גיט אהיים, אויף וועל אים שוין געבין
אויף וועל אים באגראבן, באוויינען און באקלאגן,
אז עס וועט אים שווער וויין, אונזע צו טראגן.

זעלדע

וואו איך האב שוין פון געכטן אויס גיקלאגט

מיין

מיין כאן האט מיר אין גאנצן ארום געוואלט
אז ער וועט מאכע נעמען ווייבער פיל
וואש קלערט מען! עס איז אשיינע שפיל

דיא ערשטע גאבעטע

קוקט! מיר וועלן גיין פון הויז צו הויז
און דיא גאנצע מעשה רופען מיר אויס
דאט וועט נישט ויין אזו, גיין, גיין!
שטייט נישט, קוקט מיר זאלן גיין!

(וויא גייע אס)

זעלדע (אליי)

וויא ווייסן נישט אין וואש דיא זאך באשטייט,
און יעדערע הייבט זיך אויף, און גייט.

האדע

איי דיא מאנקפיל! רוצחים און טולנים
ווי ווייזן נישט קיין מענטשן, נאר לויטער טייוולאנים
טיידלאך ווילען זיי, זעהט נאר צו דאש
און מיר באהערקלעך נישט? הא, פאר וואס?
איר מענט, און פאר אונז איז פאר ווערט?
פריער וועט איר ליגען אין נאטעם ערד!
איינער איר וועט נאך מאדען האפען
וועט מען פון אייך פיל בלוט אויס צאפען! —

(וויא גייט אס, און דער פאר האנג פאלט)

ענדע דער צווייטער אקט

דריטער אקט

(די סצענע שטעלט פאר דעם רבם שטוב, אמיש מיט צווייא
שטולין, איין אלטער פאטער שטול, איין אלטער מיט ספרים,
דער רב ביין מיט אינארמילקע און אפאר ברילען, און
בלעכערט אספר):

ערשטע סצענע

רב. (רעדט פאר זיך)

אשווערע - שווערע שאלות השוכה
איז ארום גיקומען איבער דער מריבה
פון דער אשה, וואש דער מאן איז אנוועק,
און האט אויף איר גילייגט אזו אשאנד פלעק;
עס וויינען דא עכצים פיל אויף דער וועלט,
נאר דער ליידאק שאכנע האט גיפעלט
אזו אציקטיגע ווייבעלע חושד צו ויין
דאס ויא האט גיטרונקען בייא דעם שררה וויין,
חלעבין איך בין דאך שוין זעכציג יאר אלט
און מיר גיפעלט דאך איר שיינע גיטמאלט
א, א! מיה האט דער אויבערשטער גיפדאגט,
אזו אביטערע ווייב גנעבן וואש האט מיה פרייאנט
פאר קריקט, פאר גרינט, וויא איין שטעקין דאר
אצרה, אשלימאזיל, אנבלה אנאר.
קינדער ווילט זיך איר נאך האבין
מוט זיך אלע נאכט מיט שפידעטעם לאבין

ווא

ווא מרינקט וואסער פון דער כהנה
און באשפריצט אירע הענט און פיס דאס דארע
שלינגט פון מיין לולקע, מיין גאלקעס
גייט געבונדן דאס קניא מיט ריסען פון מלקות.

(עס ווערט איין גירודער)

אהא! עס רוישט שוין וויא אין אמיל,
ווא קוקט פון שול, קען נישט זיין שטיל.

צווייטע סצענע

(דער רב, דאס רעבעצין, דאס קומט אריין אן גיטאן אין דער שבתדיגע יופע,
אויפן קאפ אנזייעט שלייטערל, האלט אין האנד אפלעשיל מיט זיסען
בראנפין, קאנפעקטורען, און קאנפעקטין):

רעבעצין

גוט מארגען אייזיק; מיין פייערער מאן,
גוט מארגען דעם רב פון וואפראן,
האסט שוין גיראוויגט, נעם עפעס געניסען
מרינק מיין מאן אפיסעלע בראנפין גוטען זיסען,
עס אשטיקעלע לעקאה, האב גראפט און מאכט,
דו ביסט דאך געבליבן מיר פון לערנן מאן און נאכט,
דו ביסט דאך מאט, מרינק, נישט דיר צו,
עס, איי מיין קאמפער, האפצו;
נעם מיט דאס לעפעלע גיפערעלע פלוימען,
וועסט שפעטער לערנן, דו וועסט נישט פאר זאמען,
עס מיין פשרה נשמה, נא דיר נא
וואשט מוא איך מיט מיין קאמער פציאה!
האפצו, האפצו!

וואש

רב (ער עסט און קוקט פאר וואונדערט אן דאס רעבעצין)

וואש איז דער מער? עפעס נאזע זאכען?
וואש טוסטו היינט אזו אים טוב מאכען
אנייעס שלייטערל טראנסטו, און אנייע יופע
וואש איז היינט מיט דיר? זאג מיר ציפע!
פאר וועכען האסטו ניק אזו אים געוואלט,
אויס גשלייערמ, אויס געפיינט און אויס געפוצט? —

רעבעצין

פאר דיר! איך וויל קיינעם נישט גיפלען,
איך וויל נאר דיר אין צוא פרידן שטעלן.
הום, הום, וויסטו וואש איך וויל פאר לאנגען
דו וואלטסט מיר זאגן וויא די אסיפה איז צו גינאנגן.
שטיימט, מיר דיין גיפערען ווייב
האפצו! איי מיין קאמפער, איך בלייב!

רב

דאס דולקסט מיר מיין קאפ און דולקסט,
און איך נויס אסור נישט, וואש דאס ווילקסט.

רעבעצין

איך בין דאך דיין ווייב, גיטא שוין גיטא;
דאס מאכסט שוין פון מיר גארנישט, איי
אפער ווילקסטו מרינקען אפיסעלע קאנפע
מיט אפוטער קיכעל? דער נאר הוה!
ניב גישווינד פאר דעם פאלעבאט
פון מיינע קאנפע אגרויסע גלאז!

(דאס ברענגט, און דער רב בייסט אן מיט חשק)

וועקסט, איך מיינ דעם חרם, דו ווייזט שוין
 זאג מיר, איך בעט דיר, מיינ הארץ מיינ קרוין
 ככה דיא מעשה פון דעם יונגען פריץ
 דוא פאר שטייטס מיר שוין, דו ביסט איין תריץ.
 (דער רב שטיל צוא ויד אליין)
 וואש די פירעניזות מינט, וואש וויל זיא פון מיר?
 אסור אויב איך ווייס וואש זאגט מען איר,
 (ער קלערט אביסל אונ זאגט הויד)
 דיין שאלה איז גאר אייניק, אפרישע,
 דיא זאכן גיהערן גאר נישט צו איין אשה.
 (דיא רעכענין שרייט)
 צו ווילט איר טאן, נעמען מידען,
 פון דיא אלטע ווייבער זיך גאר אז שיינען?
 אמאר דארפסטו? דוא אלטער פאנטאפעל,
 ווייט צוא דיא יארין, ביטער אונ שאל,
 האב דיר אכט אונ אכציג שווארצע יאר
 וועקט נאר, אמאר וויל ער גאר?
 דו שלאפמיצקע, דוא אויש געריבענע סמאטע
 דוא אלטער פער, דוא גילעכערטע לאפע,
 אמאר א לעגאנטקע ווילסטו קרינען
 פריער וועסטו אין גאטעס ערד ליגען
 ארעכטע פער, מיינע הלומות אלע
 זאלן אויש גיין צו איינער קעפ אונ לייבער אלע
 אמאר? דוא אלטער טפלן סמארע סאפאקע?
 דוא פאסקורניאק, דוא היפאקראקע,
 אמאר וועט ער זיך נעמען אין שטוב אריין,

אונ

אונ איך וועל מוזן מיט איר צו זאמען זיין,
 א נישט דער לעבין, פריער א טויט,
 וועסט פריער דער שטיקט ווערן בייא המוציא ברויט,
 (דער רב וויל זאגן, זיא שרייט)
 איך ווייס, אז דוא וועסט דיר אמאר נעמען
 אונ וועסט איר הייסען אשייטל אויף קעמען,
 וועסט זיא צאצקע: ארענטליך בעהאנדלען,
 צום בעט צו טראגן ראונקעס מיט מאנדלען,
 וועסט איר מאכן גייע קליידעלאך אנזייע הייביל,
 וועסט איר גאך נעבין אקום, אונ זאגן אשיינע ווייביל,
 איך ווייס דוא האסט חשק דער צו
 איי איך וויי... האפצו, האפצו,
 (דער רב וויל ריידן, זיא שרייט)
 גייא ברעך דעם קארק, גייא אין דער ערד;
 מיידן אויף דער עלטער האט איר גיהערט?
 איך ווער דיר שוין טייער וויא איך הייס,
 אונ וועל מיר איין עצה נעבין וויא איך ווייס.
 איך ווער דיר מיט דער מאד צו זאמען
 דער שטיקען דער ווערן אדער פאר סאמען.
 (דער רב אליין זיצט וויא איין גאט)
 איך בין גאר טויט פון דער חולאת.
 וואש וויל זיא פון מיר דיא משוגעת?
 עס איז נישט אנדערס, אנדערס קען נישט זיין
 אין איר איז געווען אדבוק אריין.
 גפים אפריץ? אחרם? אסיפה? אמאר? וואש איז דאס גאר?
 עס גרוילט מיר, עס שטעלן זיך קאפויער די האר,
 ראש (אקליינע פויזע)

ראש איז אביי, חלעבין מיר איז גישעקען אים
פון פֿעם איז ווא גינען ווייס ווא אמת
אן איר גיטען האב איך דער קענט
ווא איר צארין האט אין איר גיברענט,
אז איך האב גיטיינט ווא שלענגט מיר איין
וואש איז ראש אז? וואש קען ראש ויין?
נא רבנו של עולם, געקב האט מתפלל גינען
דאס עס זאל אים פון עשו קיין ביין גישעקען.
איך פֿעט דיר רבט על דמעותי על כל מפה,
והצילני מיר אשתי, מיר המרשעת ציפה,

דריטע סצענע

(דער רב און ר' יעקל)

ר' יעקל
גוט מארגען רבי, ווייט גיט אזו בלאס
איך האב אלץ גיהערט, ראש איז ביין שפאס,
איך האב עש גימאכט די העצע אין שטאט
און האב דיא ווייבער פאר דרייט דיא ראד.
איך האב וויא גוט אפ גיטאן, גוט פאר יאגט
עס איז במל דער תרם דרבינו גרשון האב איך וויא גיטאנט.
עס איז שוין גינעוין גאר גיט צוא אויס האלטען,
פון ויערע גישרייא, פון ויערע גוואלטען.
איצט וועט איבער אנניעס ווערין אלץ גוט
און וועלן אונז געבין געלט און בלוט.
איך זאג איך רבי די ווא איז בראי
זאל ויך גאר דער רבי האלטען דער ביי,

ווא

רב

נא יעקל, ביקט אונז. אהנואט
זעה גאר עס זאל ויין גלאס, —
ביין רייטערקע נעקט זיך גאר דעם לעבין
ווא האט מיר שוין היינט ויסן שנאפס גינעבין
לעקעך, אייגנימאכץ און פוטער קוקען
פון אירע אייגענע קאנוע גינעבין פאר וועקען.
הונדערט יאר זאלסטו לעבין האסט וואול גימאכט
אז דא ביקט אזו אפייגעלע האב איך אסור גיט גידאכט, —

ר' יעקל

דער רבי מעג הערין דיא מעשה אין גאנצין
ביין אירענע האט שוין גינעטען איבער מיר מאנצין.
האט מיר גינדילט מיט די בלאטע גישאלטין מיט קללות
אלע מינוט ארויש גינעבין קלאגען און יללות.
קיין גלייך ווארט און ביין גוט ווארט
ווא האט פשוט גיבראטין און גיברענט דעם ארט.
ווארט ביין ווייב, איך ווער דיר בעסער באגראבין
דא וועסט שוין פאר מיר דרך ארץ האבין
אזו האב איך מיר אין ביין הארצין גידאכט;
ווא איך בין פון שטייבעל גיקומען ביא נאכט
האט זיא ווא אלע מאל, גישפילט און גיפירעלט
גישאלטען, געפלוכט גישריען, און גינדיעלט.
ווא האט בלבולים גימאכט וואש גיט גישטוינען גיפלוזיגען
האט מיר אן גירופין קארטעווינק און גישריען איז דיא אויגען.
האב איך אן גיהויבין צוא ויפצען צוא עקצען
האב

ואף גיפּעלט אייף איר לאבט ,
הע , הע , איף לאף אויף
ל ביסט אטענשט , האסט אונזין בויף , —

דער רב
נאר יעקל , דיא רעכעצין איז אנטלאפן אין געטיל ,
האט פאר געסן צו געטען דיא פלעסיל .
אבוס , מרינק צו מיר ,
גיס אן איף מרינק צוא דיר .
(זיי מרינקען , דער פאר האנג פאלט)
ענדע דריטער אקט

פערטער אקט

(דיא סצענע איז אין דער ווייבערשער שול)

ערשטע סצענע

זעלדע , גאבעטעס , ווייבער , אונ ווייבליך
איין ווייבליך

סאטער איז מיר , עס איז ערסט זעקס וואכען
מינער האט ביא דער חופה אנלאז צו בראכין .
איף בין שוין אזו פאר שווארצט אונ פאר וויסט
ער וויל שוין איין אנדערע , איף בין שוין נישט ,

איין אנדער ווייבליך

זא אייף אייערע רייד איבער שלאגען

איף

האב מיר גימאכט קראנק מיט שטארקע גרעכצען
האט זיא אויף גיהערט אירע לידער צו קלאגין
אונ האט מיר גיפרעגט וואש מיר איז איף זאל איר זאגין .
האב איף איר גיזאגט קורץ אונ שארף
אז עס איז אצרה דאש מען געלט ברארף
צו בצאלין דעם שררה דיא אלטע צינסען
אונ געשווינד צו ערפירען ווינע ווינשען
זאל מען געטען וואו מען קען אפילו פון בעטיל ,
אויב גיט וועט ער אלעמען ארויש יאגען פון שטעטיל . —
נא האבין מיר גימאכט אסיפה וואש מען זאל מאן
גיבראכען דיא קעפ , וואש הויבט מען דא אן ;
איז גיבליבין אז מען זאל דעם תרם רבינו גרשון צו שטערין
וועלין מיר קענען פון דער גרויסער צרה פרייא ווערין
עס וועט זיך פאר אונ געפענען גאר אנניע וועלט .
מיר וועלין זיך געטען ווייבער מיט ווייער פיל געלט
זייער גרן וועלין מיר דעם שררה אפ געבין
דענמאל וועלין מיר קענען אין שטעטיל רוהיג לעבין ;
וואלט דער רבי דענקט מאל צו מיר אהיים גיקימען ;
וואלט איר זעהן וויא מין צרה האט זיך דאס לעבין גינומען .
זיא האט זיך גינוארפן גישליידערט זיך די הענד גיביסען
פון די בעט גינואנד האט זיא אקע ציכען צו ריסען .
אבער היינט שווייגט זיא שוין שטיל וויא דיא וואנד
זיא איז שמוס וויא איינער וואש באגראבט זיך פון שאנד ;
אנוטען אנבייסען האט זיא מיר אן גיגרייט
בארשט , רעטיך קישקעלאך , מען שמועסט ברייט ,
נא רבי ? האב איך דאש גוט גימאכט ?

דיא

איה האב מער פון איה צו קלאנען
איה האב אבאן, איין איינפונדער
איה האב פון אים אהר האקפין קונדער
ווייז איז צווייטן לעבן אונ ליב,
אז ער וועט הליכה נעמען נאך אנויב.
ווי וועט מיך צו האקין אויף שטיקער
מיר איז שלעכט, גאט הארצדיקער,
גאט איין אנדער ווייביל
האט מיר נישט פאר איבעל טייערע מוטער
מיר איז ערנער פאר איה, אונ ביטער,
קיין שיינע בין איה גיט, שווארץ וויא אצינאנקע
אז וועט זיך מיינער וועקען אשיינע לענאנקע.
איה ווייט אפילו גיט וועמען ער וועט וועלן
סען נאנט אז דעם גארבערס טאכטער איז אים גיפעלין.
ער האט אויף איר גיטארפין ויין איינעל,
ווייל ער לויבט שטענדיג דינע שיינע פיינעל,
אבער אויף דיא הצופה ליבט אים לאזט אים קיין רוה
אונ ווי האט נאך צווייטא הונדערט קערפליך דער צווא
ווינער איין אנדער ווייביל
גאר מיין שלימאזיל, מיין פלאג גלייך,
מיטן מאן מינט אויף אז ער איז רייף.
ער מינט אויף אז ער וועט פון מיר גיך פטור ווערין,
איה וואלט איה ביי איין רייניקייט שווערין.
אז דעם טרייבערעס טאכטער ליגט אים אין זון
ווייל אלע טאג גייט ער צווא איר אהין.
אונ דיא בעסטיע וועקט אים צו וייער גינציג
שטיפען

дозволено Цензурою 22 Февраля 1874 г. Вильна